

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุปนิษัตเป็นคัมภีร์สันสกฤตที่รวบรวมขึ้นโดยนักปรัชญาอินเดียเมื่อ 700 - 600 ปีก่อน คริสตกาล ได้รับการยอมรับให้เป็นคัมภีร์ปรัชญาที่มีขึ้นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ (Burne 1990 : 875-876) และเป็นปรัชญาต้นเค้าของการพัฒนาไปสู่ปรัชญาอินเดียสายอาสติกที่เรียกกันว่าทรรศนะทั้ง 6 ที่เชื่อในคัมภีร์พระเวทว่าเป็นสัจธรรมและมีสัจภาวะสูงสุดที่พระเจ้า ซึ่งต่างออกไปจากสายนาสติกอันได้แก่ พุทธ ไชน จารวาก ที่ไม่ยึดถือคัมภีร์พระเวทและปฏิเสธสัจภาวะสูงสุดที่เป็นพระเจ้า(Chatterjee and Datta 1984 : 7-8) อุปนิษัตได้ตอบปัญหาอภิปรัชญาสำคัญที่ว่า อะไรคือสัจภาวะสูงสุดและเกี่ยวข้องกับจักรวาล โลก สรรพสิ่งและชีวิตอย่างไร แต่อุปนิษัตมีหลายคัมภีร์ อธิบายปรัชญาทั้งที่เสนอแก่นความรู้ด้วยถ้อยคำสั้นๆ (สูตร) และที่เสนอด้วยความเปรียบเทียบ/การสร้างเรื่องตำนาน(myth)ปะปนกันไปทั้งที่สอดคล้องและขัดแย้งกัน ซึ่งมีนักปราชญ์ทางภาษาสันสกฤตและนักปรัชญาหลายท่านได้แปลและอธิบายความไว้บ้างแล้ว แต่ยังไม่มีการวิเคราะห์เจาะจงถึงประเด็นปัญหาทางอภิปรัชญาที่เป็นจุดสุดยอด (ultimate goal) ของการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ออกมาอย่างชัดเจน ซึ่งก็คือเรื่อง การกำเนิดและสิ้นสุดของจักรวาล โลก สรรพสิ่งและชีวิต แต่กลับมีนักวิทยาศาสตร์ยุคใหม่ได้หยิบยกเอาสูตรและเนื้อความบางตอนของอุปนิษตมาอ้างอิงสนับสนุน ใช้อธิบายทฤษฎีวิทยาศาสตร์ยุคใหม่ที่ค้นพบเรื่อง การกำเนิดและสิ้นสุดของจักรวาลและชีวิต ที่ไม่อาจอธิบายได้ด้วย การพิสูจน์ตามหลักเหตุผลแห่งโลกประสาธสัมผัสได้ (Capra 1982, 1988, 1991; Wilber 1985) ที่เป็นไปเช่นนี้ พระธรรมปิฎก(เดิมคือพระเทพเวทีหรือประยุทธ์ ปยุตฺโต)ได้อธิบายว่าเป็นเพราะศาสนา ปรัชญาและวิทยาศาสตร์ มีกำเนิดมาจากจุดร่วมอันเดียวกัน คือเกิดจากการต้องการรู้ความจริงของชีวิตและจักรวาลของมนุษย์ แต่วิถีทางในการไปสู่ความรู้นั้นค่อยๆ คลายจนแยกห่างกันไป หลักในการรู้หรือเข้าถึงความจริงตามแนวศาสนาไม่เปลี่ยนแปลงไปมาก เหมือนกับวิทยาศาสตร์ที่มีพัฒนาการสืบเนื่องมาทุกศตวรรษและไปสู่วิธีการหาเหตุผลที่ซับซ้อนขึ้น เกิดเป็นทฤษฎีและกฎทางวิทยาศาสตร์มากมาย และแล้วก็มาถึงทฤษฎีวิทยาศาสตร์ยุคใหม่แห่งศตวรรษที่ 20 ที่มีแนวโน้มปฏิเสธการให้เหตุผลตามประสาธสัมผัสในโลกวัตถุที่ตัวมนุษย์เป็นผู้สังเกตทำให้การค้นหาความจริงทางวิทยาศาสตร์กำลังเข้าไปใกล้จุดร่วมกับศาสนา

ปรัชญาอีกครั้ง (พระเทพเวที ประยุทธ์ ปยุตโต 2536 : 44 -79, 163 -165)

วิธีการของนักวิทยาศาสตร์และตามคำอธิบายของพระธรรมปิฎกข้างต้นถือได้ว่าเป็นการนำร่องในการนำความรู้คติมาเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ปัจจุบันทั้งยังย้าถึงความคิดเรื่องสัจธรรมที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่มีอยู่แล้วโดยมนุษย์จะรับรู้หรือเข้าถึงได้ด้วยภูมิปัญญาตามวิธีการหาความรู้ของยุคนั้น แต่แล้วในที่สุดก็จะไปสู่จุดร่วมแห่งการรู้ความจริงอันเดียวกันนั่นเอง

ปัญหาจึงมีว่า เมื่อไรเราจะไปถึงจุดร่วมอันนั้น? การที่จะตอบคำถามนี้ได้ จำเป็นจะต้องรู้ว่า ปัจจุบันเรามาถึงจุดไหน และอะไรจะเป็นตัวชี้วัดว่า เรายืนอยู่ ณ จุดนี้

ถ้าหากถือเอาความสอดคล้องกันของอภิปรัชญาตะวันออก เช่น พุทธ อุปนิษัท เท้ากับทฤษฎีวิทยาศาสตร์ปัจจุบันว่าเป็นตัวชี้วัดได้ดังที่กล่าวมาข้างต้น ก็จำเป็นต้องมีการวิจัยถึงสาระที่สอดคล้องกันนั้น ซึ่งลงไปให้ได้ว่าเป็นอย่างไ แล้วจึงนำผลที่ได้มาประเมินชี้วัด ตอบคำถามข้างต้น โดยลำดับ

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของทฤษฎีวิทยาศาสตร์กับพุทธศาสนา ก็มีอยู่บ้างแล้วในผลงานของพระธรรมปิฎก (ได้แก่เรื่องพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2536) อาจารย์สมภาร พรหมทา (ได้แก่เรื่อง พุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2534) นายแพทย์ประสาน ต่างใจ (ได้แก่เรื่อง จักรวาลกับสัจธรรมแคว้นตัมจิตวิญญาณ พ.ศ. 2538, เอกภาพของชีวิตกับจักรวาล พ.ศ. 2539 ธรรมวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2541) และทฤษฎีวิทยาศาสตร์กับปรัชญาตะวันออกโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งปรัชญาเต๋า ก็มีอยู่แล้วเช่นกัน เช่นผลงานของฟริตจอฟ แคปรา (ได้แก่เรื่อง The Tao of Physics ค.ศ. 1991, Uncommon Wisdom ค.ศ. 1989) แต่ยังไม่มิจานวิจัยเจาะลึกเสนอความสอดคล้องของทฤษฎีวิทยาศาสตร์กับอุปนิษัท หรือว่าถ้าจะมีอยู่บ้างก็มีสิ่งที่เกิดเป็นปัญหาที่ทำให้ผู้วิจัยต้องเลือกดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ กล่าวคือ

1. อุปนิษัทมีหลายคัมภีร์ ดร.เพาล์ คอยเซน (Dr. Paul Deussen) นักปราชญ์ทางสันสกฤตและนักปรัชญาวิจารณ์ว่า อุปนิษัทเหล่านี้มีความขัดแย้งกันไม่น้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องจักรวาลวิทยา (Deussen 1976 : 47) อีกทั้งยังได้นำมาตีความโดยสำนักปรัชญาเวทานตะในสมัยหลังไปต่าง ๆ นานา (Radhakrishnan 1953, 1960 ; Apte 1960) จึงเป็นปัญหาว่าจะทราบได้อย่างไรว่า ส่วนที่หยิบยกมาอธิบายสนับสนุนทฤษฎีวิทยาศาสตร์ดังกล่าวเป็นส่วนที่ลงรอยกันหรือส่วนที่ต่างกันของอุปนิษัททั้งหลายเหล่านี้ และจะประเมินผลได้อย่างไรว่า เป็นความสอดคล้องกันที่แก่นหรือกระพี้ของการรู้ความจริง หากไม่มีการศึกษาวิเคราะห์วิจัยอุปนิษัททั้งหลายโดยละเอียดในเรื่องนี้

2. อุปนิษัทมีหลายอุปนิษัท ทฤษฎีวิทยาศาสตร์ก็มีหลายทฤษฎี แต่จากผลงานเท่าที่ปรากฏในปัจจุบัน ดร.เคน วิลเบอร์ (Dr. Ken Wilber) วิจารณ์ว่า นักวิทยาศาสตร์ เสนอเรื่องความสอดคล้องระหว่างปรัชญาตะวันออกกับทฤษฎีวิทยาศาสตร์ โดยนำเอาทฤษฎีวิทยาศาสตร์

บางทฤษฎี โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีฟิสิกส์ยุคใหม่เป็นตัวตั้ง แล้วหยิบยกเฉพาะปรัชญาอุปนิษัตที่ เป็นภาพรวมๆ และเป็นบางตอนเท่านั้นมาอธิบายสนับสนุนถึงความสอดคล้องต้องกัน ไม่ใช่ทั้งหมด (Wilber 1985 : 4 - 7) เมื่อเป็นดังนี้ จึงอาจได้ผลของความสอดคล้องไม่เพียงพอที่จะเป็นตัวชี้วัดระดับการไปสู่จุดร่วมที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาย้อนกลับ โดยนำเอาปรัชญาอุปนิษัตมาเป็นตัวตั้ง วิจัยสาระปรัชญาอย่างถี่ถ้วนแล้วนำเอาทฤษฎีวิทยาศาสตร์ต่างๆ มาเทียบเคียง หาคความสอดคล้อง ซึ่งจะทำให้เกิดแง่มุมใหม่ๆ และเมื่อประเมินผลจากทั้งสองแนวทางนี้เข้าด้วยกันแล้วก็จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. จากผลงานของนักวิทยาศาสตร์ข้างต้นได้เสนอว่า พุทธปรัชญาก็สอดคล้องกับทฤษฎีควอนตัมฟิสิกส์ในการอธิบายเรื่องจักรวาลและชีวิตด้วย ความข้อนี้ก็จะขัดกับเรื่องที่ว่า พระพุทธเจ้าไม่ทรงตอบปัญหาเรื่องกำเนิดจักรวาล ด้วยเห็นว่าไม่ใช่เรื่องแห่งความดับทุกข์ (พระเทพเวที ประยุทธ์ ปยุตโต 2536 : 97-99) แต่อุปนิษัตให้คำตอบในเรื่องนี้ ซึ่งถือเป็นจุดสำคัญทางอภิปรัชญาที่แตกต่างกันของพุทธปรัชญากับอุปนิษัต หากไม่ศึกษาวิจัยอุปนิษัตให้ถ่องแท้เพื่อที่จะชี้ชัดลงไปได้ว่า อภิปรัชญาส่วนใดที่สอดคล้องกับทฤษฎีวิทยาศาสตร์ และอภิปรัชญาส่วนนั้นสอดคล้องหรือขัดแย้งกับพุทธปรัชญาแล้ว ก็ไม่อาจวิจารณ์ได้อย่างถูกต้องว่า การเสนอของนักวิทยาศาสตร์ข้างต้นมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ยิ่งไปกว่านั้น ผลการวิจัยเรื่องนี้ อาจนำไปสู่ความเข้าใจ ความหมายถึงเหตุผลที่พระพุทธองค์ทรงไม่ประสงค์จะกล่าวถึงความรู้เรื่องกำเนิดจักรวาล ทั้งๆที่เป็นปัญหาอภิปรัชญาที่มีผู้สงสัยใคร่รู้มากมายและแทบทุกปรัชญาศาสนาในโลกให้คำอธิบายไว้

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอุปนิษัตว่ามีอภิปรัชญาในเรื่องการกำเนิดและสิ้นสุดของจักรวาล โลก สรรพสิ่งและชีวิต อย่างไรบ้าง
2. เพื่อศึกษาให้ทราบถึงอภิปรัชญาที่สอดคล้องกันในเรื่องดังกล่าวของอุปนิษัตหลักทั้ง 18 อุปนิษัต
3. เพื่อศึกษาให้ทราบว่าความสอดคล้องของอภิปรัชญาอุปนิษัตกับทฤษฎีวิทยาศาสตร์ในเรื่องนี้นั้น เป็นไปอย่างไร มีนัยสำคัญอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

1. อุปนิษัต ศึกษาเฉพาะอุปนิษัตหลัก 18 อุปนิษัต ได้แก่ โอตเรย-อุปนิษัต เกาศติกพราหมณ-อุปนิษัต ไมตรายนี-อุปนิษัต(ไมตรี-อุปนิษัต) ไตตติรีย-อุปนิษัต กฐ-อุปนิษัต เศวตาศวตร-อุปนิษัต พุทธพารณยก-อุปนิษัต อีตวาสย-อุปนิษัต สุพาล-อุปนิษัต ไปงค-

อุปนิษทฺ ฌานโทคฺย-อุปนิษทฺ เกน-อุปนิษทฺ วชรสูจิก-อุปนิษทฺ ปฺรศฺน-อุปนิษทฺ มุณฺหทก-อุปนิษทฺ
 มาณฺชุกฺย-อุปนิษทฺ ไกวลฺย-อุปนิษทฺ ชาพาล-อุปนิษทฺ โดยยิดถิตตามต้นฉบับภาษาสันสกฤต
 ฉบับพิมพ์เผยแพร่อักษรโรมันและอักษรเทวนาครี ที่แปลและทำอรรถาธิบายประกอบเป็นภาษาอังกฤษ
 อังกฤษและภาษาฮินดีควบคู่กันไป ได้แก่ ฉบับของราชาภานุ (S. Radhakrishnan) ชื่อ The
 Principal Upanisads (1953) ; ฉบับของศาสตราจารย์ชคทีรา ศาสตรี (Prof. J.L. Shastri) ชื่อ
 อุปนิษทฺ สํกรห (Upanisat-samgrahah)(1970); ฉบับของสวามี สวาทานันตะ(Swami
 Swahananda) ชื่อ Upanisad Series : The Chandogya Upanisad (1956) ; ฉบับของศรี
 เอาโรพินโท (Sri Aurobindo) ชื่อ The Upanishads(1986) ; ฉบับของดร.พราซ พินาไร เจาเบ
 (Dr. Braj Bihari Chaubey) ชื่อ Telanga &Chaubey's the New Vedic Selection Part I,
 Part II (1992) ;และ ฉบับของมุนี นารายณะ ประสาท ชื่อ The Taittiriya Upanisad (1994) ;
 และฉบับของเอฟ. มักซ์ มิลเลอร์ (F. Max Muller) ชื่อ The Upanishads Part I, Part II(1993)

2.ทฤษฎีวิทยาศาสตร์ เลือกเฉพาะทฤษฎีวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (natural science)
 ที่ว่าด้วยเรื่องกำเนิดและการสิ้นสุดของจักรวาล โลก สรรพสิ่ง และชีวิต ซึ่งมีทฤษฎีหลักๆอัน
 เป็นที่ยอมรับในทางวิทยาศาสตร์ นับตั้งแต่ทฤษฎีจักรวาลของนิโคลัส คอเปอร์นิคัส(ค.ศ.1473-
 1543) ที่พัฒนามาเป็นทฤษฎีจักรวาลสมัยคลาสสิกตามแนวทางของนิวตัน ซึ่งนำไปสู่ทฤษฎี
 วิวัฒนาการของชาร์ลส์ ดาร์วิน และการปฏิวัติแนวคิดเกิดเป็นทฤษฎีอเล็กซานเดอร์ไคน์ทฤษฎี
 สัมพัทธภาพและทฤษฎีสัมพัทธภาพพิเศษของไอน์สไตน์ จนกระทั่งถึงทฤษฎีควอนตัม-
 เมคานิกส์ ซึ่งต่อมาพัฒนาไปสู่ทฤษฎีจักรวาลวิทยาต่างๆ เช่น ทฤษฎีหลุมดำ ทฤษฎีจักรวาล
 ขยาย ทฤษฎีเฮอร์คิวลีส ทฤษฎีอภิมิติอวกาศ ทฤษฎีไฮโลแกรม ทฤษฎีองค์รวมและการซ่อน
 เร้นตนเอง ฯลฯ โดยจะเน้นที่แนวคิดทฤษฎีที่เรียกว่าทฤษฎีวิทยาศาสตร์ยุคใหม่ซึ่งล้วนแล้วแต่
 พัฒนาขึ้นตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมาจนถึงคริสต์ศักราช 1997 หรือพุทธศักราช
 2540 อนึ่งแม้ว่าจะจำกัดขอบเขตเช่นนี้ แต่เนื่องจาก ทฤษฎีวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับจักรวาล
 วิทยามีอยู่จำนวนมากและพัฒนาก่อสร้างตัวแบบ สมมติฐาน ทฤษฎีใหม่ๆขึ้นอีกมาก และเพิ่ม
 เต็มในรายละเอียดอยู่เสมอ ดังนั้นการนำเสนอในวิทยานิพนธ์นี้จึงจำเป็นต้องเลือกเฉพาะทฤษฎี
 ที่เป็นหลักสำคัญซึ่งมีบริบทที่สามารถนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องกับอุปนิษทฺที่ตรงตามหัวข้อ
 เท่านั้น

3.กำเนิดและการสิ้นสุด ขอบเขตของการค้นคว้าหาคำตอบในอุปนิษทฺหลักทั้ง 18
 อุปนิษทฺในต้นฉบับที่กล่าวมาข้างต้นกับในทฤษฎีวิทยาศาสตร์(เฉพาะทฤษฎีที่พ้องหรือสอดคล้อง
 กับอุปนิษทฺ) เรื่องการกำเนิด-สิ้นสุดของจักรวาล โลก สรรพสิ่งและชีวิต อยู่ในขอบเขตของ
 การตอบคำถามดังต่อไปนี้

อะไรบ้าง (What?) ที่หมายถึงจักรวาล โลก สรรพสิ่งและชีวิต ที่กำเนิดและสิ้นสุด
 ตามนิยามและการอธิบายต่างๆในอุปนิษทฺทั้ง 18 คัมภีร์ข้างต้น และที่ตรงกับทฤษฎีวิทยาศาสตร์
 เพราะเหตุใด (Why?) จึงมีการกำเนิด-สิ้นสุดของจักรวาล โลก สรรพสิ่งและชีวิต

จักรวาล โลก สรรพสิ่งและชีวิต กำเนิดและสิ้นสุดอย่างไร (How?)

จักรวาล โลก สรรพสิ่งและชีวิต กำเนิดและสิ้นสุดเมื่อไร (When?)

จักรวาล โลก สรรพสิ่งและชีวิต กำเนิดและสิ้นสุดที่ไหน (Where?)

ขั้นตอนของการวิจัย

1. รวบรวมและตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดขอบเขตและวางโครงร่างที่จะศึกษา
3. จัดลำดับข้อมูลและเรียบเรียง (บทที่ 1 บทที่ 2)
4. ถ่ายทอดและแปลความโศลกอุปนิษัทที่เลือกแล้ว (บทที่ 3)
5. เรียบเรียงและ วิเคราะห์ผลการศึกษา (บทที่ 3 บทที่ 4)
6. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ (บทที่ 5)

ข้อตกลง

ในการศึกษาโดยการถ่ายทอดอุปนิษัทจากต้นฉบับอักษรเทวนาครี ภาษาสันสกฤต เป็นอักษรไทย ภาษาไทย และการอธิบายคำศัพท์เฉพาะสำคัญ จะยึดถือการสะกดคำโดยใช้ตามแบบวิธีการเขียนของภาษาบาลี - สันสกฤตด้วยอักษรไทย เพื่อความใกล้เคียงกับรูปคำเดิมเป็นต้นว่า

พुरुหมนุ	แทน	พรหมัน
อาตมณ	แทน	อาตมัน
ปุรุษญา	แทน	ปรัษญา
อุปนิษท	แทน	อุปนิษัท
อุปนิษทสัครห	แทน	อุปนิษัทสังครหะ
ปฺราณ	แทน	ปฺราณะ
สตุยม	แทน	สัตยัม
มหต	แทน	มหัต
ตมส	แทน	ตมัส
รชส	แทน	รชัส
สตุตว	แทน	สัตตวะ
วิศวรูป	แทน	วิศวรูป
สตุ	แทน	สัต
อสตุ	แทน	อัสต

ปราชapati	แทน	ปราชapati
สรว	แทน	สรวะ
อิทม สรวม	แทน	อิทม สรวัม
โอม	แทน	โอม
วิทยา	แทน	วิทยา
อวิทยา	แทน	อวิทยา
วิชญานัม	แทน	วิชญานัม
วิชญานมยโกศ	แทน	วิชญานมยโกศะ
อหังการ	แทน	อหังการะ

วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาจากเอกสารและการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. รวบรวมและตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดต่างๆ
2. ศึกษาแนวคิด-ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อนี้จากงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
3. ถ่ายทอดและแปลคัมภีร์อุปนิษัตถฉบับต่างๆเลือกเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ
เรื่องการวิจัยจากต้นฉบับภาษาสันสกฤต เป็นอักษรไทยและภาษาไทย
4. นำข้อมูลที่ได้จากการแปลมาจัดลำดับหมวดหมู่ พิจารณาความหมาย เปรียบเทียบกับ
บรรณานุกรมที่มีผู้ตีความไว้แล้วในบางตอน
5. วิเคราะห์ผล หาความสอดคล้องระหว่างอุปนิษัตถแต่ละคัมภีร์ และหาความสอดคล้อง
กับทฤษฎีวิทยาศาสตร์ต่างๆ
6. อภิปรายผลการวิจัย สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับความรู้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับอภิปรัชญาอุปนิษัตถเรื่องกำเนิดและการสิ้นสุดของ
จักรวาล โลก สรรพสิ่งและชีวิต อันเป็นเรื่องที่เป็นจุดสุดยอดของการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์
และเป็นปัญหาใคร่รู้ของมนุษย์ทุกยุคสมัย
2. ได้ทราบถึงสาระที่สอดคล้องกันในเรื่องนี้ของคัมภีร์อุปนิษัตถทั้งหลายที่สามารถนำ
ไปใช้เป็นข้อมูลในการวินิจฉัยถึงแก่นของปรัชญาอุปนิษัตถในเรื่องอื่นๆต่อไป
3. สามารถนำไปใช้เป็นข้ออ้างอิง สนับสนุนแนวคิดทฤษฎีที่ว่า สัจภาวะหรือ
สัจธรรม มีอยู่แล้วโดยธรรมชาติ อะไรก็ตามที่เป็นสัจจะอันเดียวกันย่อมถูกค้นพบ และมนุษย์
จะรับรู้หรือเข้าถึงได้ด้วยภูมิปัญญาชั้นสูง (หรือภูมิปัญญาที่แท้จริง) ตามวิธีการเข้าถึงความรู้ แม้

ในต่างบุคคล ต่างกรรม ต่างวาระ ต่างสถานที่

4.สามารถนำไปเป็นข้อมูลชี้วัดว่า การเข้าถึงความจริงโดยวิถีทางวิทยาศาสตร์ตามความรู้ปัจจุบัน กำลังเข้าไปใกล้จุดร่วมแห่งการรู้ความจริงอันเดียวกันกับที่ได้ค้นพบทางศาสนาปรัชญา ตามความรู้อดีต มากน้อยเพียงใด และสามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อพยากรณ์ถึงกาลที่มนุษย์จะไปถึงจุดร่วมอันนั้น

5.นำผลไปใช้ศึกษาเทียบเคียงกับพุทธปรัชญาต่อไปเพื่อเข้าใจถึงความหมายที่พระพุทธองค์ทรงไม่ให้ความสำคัญมากเกี่ยวกับความรู้เรื่องจักรวาลและสามารถที่จะวินิจฉัยได้ว่า ทฤษฎีวิทยาศาสตร์ยุคใหม่ที่ให้ความรู้เรื่องจักรวาลและชีวิตสอดคล้องกับพุทธปรัชญาตามที่นักวิทยาศาสตร์เสนอหรือไม่ อย่างไร ทั้งยังสามารถนำไปเปรียบเทียบกับปรัชญาในศาสนาหรือลัทธิอื่นๆได้

6.เป็นตัวอย่างของการศึกษาที่นำเอาศาสตร์แห่งอดีตมาปรับใช้กับปัจจุบัน และเป็นการชี้ให้เห็นคุณค่าของการศึกษาปรัชญาและภาษาโบราณที่ให้ประโยชน์เกื้อกูลต่อการดำรงอยู่ในวิถีทางธรรมของมนุษย์ในปัจจุบันและมีส่วนต่อการวางแนวทางอนาคตของมนุษยชาติ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์